

Heinä

Sisällys

- [1 Niitty](#)
- [2 Niitto](#)
 - [2.1 Linkkejä](#)
- [3 Säilytys](#)
- [4 Vedenvarainen heinä](#)

Niitty

- Metsien notkelmissa, mistä metsä on puhdistettu tarkoin pois, tai purojen ja jokien varsilla tai järvien rannoilla, missä ne liittyvät järvien luhtakasvullisuuteen.
- Rupeavat kasvamaan luonnonheinää, jota kesällä niitetään talveksi ja syksyllä syötetään äpärikkönä eläimille.
- Missä ei viikatteella onnistu, leikataan heinää sirpillä ja sidotaan lyhteiksi (heinävihko, tukku) ja kuivatetaan aidan seipäissä ja härökkään oksissa.
- Soilta leikattu sammaleinen vihviläheinä lampaille ja vuohille.
- Suoniittyihin verrataava heikkolaatuista heinää ahoniityltä eli jussikkoa (jäkköä).

Niitto

Kuiva heinä on heinää, jonka annetaan kasvaa niin vanhaksi, että se korsiintuu. Heinä niitetään viikatteella, haravoidaan kokoon, nostetaan aumaan tai heinäseipäille kuivamaan lisää ja tämän jälkeen korjataan sellaisenaan latoon varastoon.

- Heinänteko aloitetaan kun heinä on aivan täysikasvuista ja alkaa lakastua eli heinäkuun puolivälin jälkeen. Tällöin ei lasketa minkä verran rehu sisältää maitoa tuottavia ainesosia vaan millaisena se kestää kauimmin syöttää. Lehmiä kun ei talvella lypsetä, pidetään vain hengissä.
- Herutusheinät tehdään juhannuksen jälkeen viljavainioiden leveiltä pientareilta ja tienvarsilta, joilla väkeviä peltokukkia, rikkaruohoja ja muuta tanakkaa ruohoa.
- Käytetään heinäsirppejä. Kootaan pieniksi kuupanoiksi, siitä takoiksi ja karjalatoon tai tallin ylisille. Keväällä lehmien herutusaikaan keitetään hauteeksi tai annetaan sellaisenaan.
- Kauoniitylle lähdetään viikkokuntiin ja asutaan metsäpirteissä, metsärihissä. Niissä saatetaan myös kuivata ja iskeä ellei puida tuleentunutta viljaa. Sääsket savustetaan ulos pirtistä. Pirtin edustalla istuimena hirsikehikko. Pois lähtiessä ripustetaan kattoon kuiva reikäleipä ja laipioon pistetään suolapussi avuksi metsään mahdollisesti ekysvälle. Suurten neva-aukeiden laiteilla metsän kätkössä sijaitsevien pirttien merkiksi voidaan laittaa viiri lähitienoon suurimpaan puuhun tai tehdä karsikko johonkin näkyvään puuhun, jossa oksa pirtin puolelle viitaksi. Syksyisten metsämiehien ei tule koskea varaevääseen, jos omaa on mukana.
- Ensimmäisenä heinäpäivänä aamutuimaan otetaan matoryyppy eli pikari kirkasta viinaa tappamaan heinämato (lohikäärmeen (madon) tappajaisperinne Margareetan (13.7) päivältä?)

- Luokot haravoidaan palteelle ja siitä takoiksi.
- Niitettäessä heinät kokoontuvat osittain edun sivuille laespäiksi, jotka haravamiehet hajottavat jos heinikko niin vahvaa.
- Kun heinä on kuivahtanut, haravoidaan luo'ot pitkiksi palteiksi, joista ne haravalla lykäten tai jalkaa vasten kooten taputellaan lapoiksi eli ruoiksi. Kun 3-4 lapoista nostetaan päällekkäin, syntyy takka, joka sapilailla tai takkavitsalla kannetaan pielekseen, suovaan tai latoon.
- Hevosia tai traktoria ei ole aina tarvis niityllä käyttää.
- Märillä luonnonniityillä luoko täytyy heti tuoreena haravoida ja nostella napposille käännettynä mättäille kuivumaan, mistä se taas hajoitetaan, haravoidaan palteille, tehdään tahkoiksi ja kannetaan pyöreisiin suoviin tai pitkiin pieleksiin.

Linkkejä

[Heinäntekoa Hämeenkyrössä-video](#)

Säilytys

- Talvisäilytys kuluttaa heinän ravintoarvoa.
- Ulkosäilytys ilman kattoa.
 - Poutaisena kesänä kannetaan KUIVAT heinät sapilailla tai takkavitsoilla pyöreähköihin kekoihin, suopiin ja poljetaan tiiviisti virven eli navan ympärille. Napana koivuseiväs.
 - Keossa heinät säilyvät suhteellisen hyvin suurimman osan tullessa umpipeittoon virven ympärille. Suovan muodon määrää päällinen eli tekijä. Tekijä polkee lujaan vain virven ympäristän, jolloin sivut laskeutuvat kaltoiksi ja sadeveden poistaviksi. Hyvä suopa on munan muotoinen.
 - Sateisena kesänä tehdään pitkulaisia haasioita, sauroja ja pieleksiä. Näihin voidaan myös kerätä tuoreempaa heinää. Pitkulaisessa alkaa laatu heikkenemään nopeammin. Pohjiksi voidaan tehdä paksut pohjat ja harjat kattaa lehdeksillä parantaen säilyvyyttä.
- Suovissa ja ladoissa heinä määrät ilmaistaan takkoina ja härkeinä. Sauroissa ja pieleksissä ilmaistaan sank- ja seiväsväleinä.

Vedenvarainen heinä

- Ruoko, korte, kahila. Kaislat ja kortteet niitetään viikatteella poikki vedenpinnan alta ja raahataan kuivale maalle kuivumaan.
- Matalilla mutarannoilla kahlataan vedessä ja niitetään sirpillä.
- Pivot kootaan mättäille ja kuljetetaan siitä takkavitsoilla tai sapilailla kovalle maalle kuivumaan.
- Merenrannassa keruuruuhilla, joissa 4-5 istuu laudalla polvet laitaa vasten niittäen suurilla sirpeillä ja pari miestä kuljettaa ruuha.
- Myös haapioista käsin pitkävartisella, usein kaksiteräisellä viikatteella (terät kuin viikatteessa mutta yhtyvät kärjistä toisiinsa) nyitään kortteet ja kaislat poikki ja luo'on annetaan kaatua veteen.
- Luoko lykitään haapiolla rantaa vasten, mistä ne sapilailla vedetään kuivalle.
- Sapiloilla kiskovalla suokengät (sivakat suksimaiset Pohjanmaalla).
- Keruu aika syksy, jopa vesien jäädyttyä ennen varsinaista talvea. Myöhään korjatun heinän ravintoarvo heikompi.